

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Rozhodnutí o závazcích v soudním právu EU

Studentská vědecká a odborná činnost

Kategorie: magisterské studium

2015

Autor: Martin Rott

VIII. ročník SVO

Konzultant: JUDr. Václav Šmejkal, Ph. D.

estné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do VIII. ročníku Studentské vědecké a odborné společnosti (SVO) vypracoval samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla předložena do předchozích ročníků SVO či jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK, včetně užití třetími osobami.

V Praze dne 15. dubna 2015

.....

Martin Rott

Pod kování

Na tomto místě bych rád poděkoval JUDr. Václavu Šmejkalovi, Ph.D. za cenné rady, ochotu a čas v nově konzultaci této práce.

Obsah

1	Úvod a cíl práce	1
2	Nařízení Rady ES č. 1/2003	1
2.1	Rozhodnutí o závazcích podle čl. 9 Nařízení 1/03	2
2.2	Nařízení o přijetí závazků	4
2.3	Postavení třetích osob	4
2.4	Požadavky na přijímání závazků od přijetí Nařízení 1/03	5
3	Pozitiva a negativa rozhodnutí o závazcích	6
4	Soudní praxe rozhodnutí o závazcích - Rozsudek SDEU ALROSA	8
4.1	Rozsudek SDEU C-441/07 - ALROSA	8
5	Úpravy rozhodnutí o závazcích v členských státech	10
5.1	Úprava rozhodnutí o závazcích v České republice	10
5.2	Úprava rozhodnutí o závazcích v ostatních členských státech	13
6	Závěr	14
	Seznam literatury	16

Seznam zkratk

EU	-	Evropská unie
Na ízení 1/03	-	Na ízení Rady ES . 1/2003 o provád ní pravidel hospodá ské sout že stanovených v lánkách 81 a 82 Smlouvy
Na ízení 17/62	-	Prvního provád cího na ízení . 17/1962
SFEU	-	Smlouva o fungování Evropské unie
SDEU	-	Soudní dv r Evropské unie
OHS	-	zákon 143/2001 Sb., o ochran hospodá ské sout že
ÚOHS	-	Ú ad na ochranu hospodá ské sout že
OFT	-	Office of Fair Trading
Oznámení ÚOHS	-	Oznámení o alternativním ešení n kterých sout žních problém
sd lení výhrad	-	vyrozum ní, v n mž ÚOHS shrne skutkovou podstatu, její právní hodnocení a odkáže na hlavní d kazy obsažené ve spise Úvod a cíl práce

1 Úvod a cíl práce

Rozhodnutí o závazcích je poměrně nový instrument zaměřený na ochranu hospodářské soutěže na úrovni jak Evropské unie, tak i členských států, inspirovaný “consent decrees” pocházejících ze Spojených států amerických. K jeho představení došlo na základě Nařízení Rady ES č. 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 a 82 Smlouvy (dále jen “Nařízení 1/03”). Účelem rozhodnutí o závazcích je rychle a flexibilně reagovat na určité typy protisoutěžního jednání a tím co nejrychleji a nejefektivněji zajistit rychlou a účinnou nápravu narušení či ohrožení hospodářské soutěže, aniž by bylo konstatováno porušení norem chránících soutěž ze strany podniku, jehož závazky Komise přijala a prohlásila za závazné. Podniky mohou Komisi nabídnout závazky, které jsou schopny odstranit obavy z narušení hospodářské soutěže, jež Komise zjistila. I přes své nesporné výhody je ale přijímání rozhodnutí o závazcích instrumentem svým zřejmě kontroverzním, jelikož umožňuje Komisi aplikovat soutěžní právo do značné míry mimo oblast soudního přezkumu. Tato práce v prvních kapitolách stručně vykládá úpravu rozhodnutí o závazcích podle článku 9 Nařízení 1/03, v dalších pak jeho procesní aspekty a postavení těchto osob a stručně shrne relevantní judikaturu k tématu. Poslední kapitola práce je věnována úpravám rozhodnutí o závazcích v členských státech a její srovnání s úpravou komunitární. Cílem práce je poukázat na hlavní problém při přijímání rozhodnutí o závazcích, kterým je dle autora právní nedostatečná revize ze strany soudních orgánů a benevolentní podmínky při přijímání takových rozhodnutí, což ve svém důsledku způsobí snížení právní jistoty a předvídatelnosti práva z pohledu ostatních subjektů i spotřebitelů v rámci společného trhu.

2 Nařízení Rady ES č. 1/2003

Úkolem Nařízení 1/03 bylo reformovat provádění pravidel hospodářské soutěže nahrazením Prvního prováděcího nařízení č. 17/1962 (dále jen “Nařízení 17/62”) předpisem, který by odpovídal výzvám integrovaného trhu a budoucímu rozšíření Společenství.¹ Nařízení 1/03 je především komplexním procesním předpisem s několika hmotnými právními ustanoveními zásadního významu.² Nedotýká se řízení ve věcech kontroly spojení podniků, omezuje se pouze na aplikaci článků 81 a 82 Smlouvy o Evropském společenství, tedy na klasické

¹ bod 1. odvodněné Nařízení 1/03

² MUNKOVÁ, Jindřiška, Jiří KINDL a Pavel SVOBODA. Soutěžní právo. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, xxvi, 619 s. Beckovy mezioborové učebnice, str. 47.

kartelov právní předpisy.³ Jedna z nejučastějších změn, kterou Nařízení 1/03 přineslo, je přímá aplikace výjimky ze zákazu dohod, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě podle čl. 81 odst. 3. Smlouvy o založení Evropského společenství⁴ (nyní čl. 101 odst. 3. Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen "SFEU")). Zpěděšlé kontroly kartelizace *ex ante* se stala kontrola *ex post*, podniky si tudíž samy musí zhodnotit, zda jejich jednání odpovídá výjimce, či nikoliv. Naproti tomu ale došlo k přesunu důkazního břemena – nese je zásadně ten, kdo tvrdí, že došlo k porušení čl. 81 odst. 1 Smlouvy, a je to strana nebo rozhodující orgán, a naopak je nese podnik nebo sdružení podniků, jestliže uplatní výjimku ze zákazu podle odst. 3. tohoto článku. To platí jak pro Komisi, tak i pro národní soudní orgány, které budou rozhodovat o věci s vlivem na vnitřní obchod.⁵ Nařízení 1/03 také upravilo pravomoci orgánů pro hospodářskou soutěž členských států a vnitrostátních soudů ve vztahu k pravidlům hospodářské soutěže Společenství⁶ a vzájemnou spolupráci těchto orgánů s Komisí⁷, v souvislosti s čímž byla podrobněji upravena absolutní priorita komunitárního práva a na ní navazující priorita rozhodnutí Komise⁸ vůči soudním orgánům a soudům členských států. Obecně se dá konstatovat, že Nařízení 1/03 přineslo mnoho novinek, které značně změnily podobu ochrany hospodářské soutěže v EU.

2.1 Rozhodnutí o závazcích podle čl. 9 Nařízení 1/03

Na základě Nařízení 1/03 bylo Komisi umožněno přijímat rozhodnutí o závazcích, jakožto nástroj k flexibilnímu a rychlému postupu proti určitým protisoutěžním jednáním za předpokladu spolupráce a iniciativy vyšetřovaného podniku. Základem pro přijetí rozhodnutí o závazcích je čl. 9 Nařízení 1/03. V něm je stanoveno, že Komise může přijmout závazky nabídnuté od podniků, proti kterým zamýšlí přijmout rozhodnutí, kterým nařizuje ukončení protiprávního jednání⁹. Podmínkou je, že dotyčné podniky nabídnou Komisi takové závazky, které reagují na její obavy, ke kterým dospěla v rámci předložného posouzení případu k možnému porušení článků 101 a 102 SFEU. Komise má možnost přijmout tyto závazky a

³ Tamtéž.

⁴ čl. 1 odst. 2. Nařízení 1/03.

⁵ MUNKOVÁ, Jindřiška, Jiří KINDL a Pavel SVOBODA. Op. cit. sub. 1, str. 48.

⁶ čl. 5 a 6 Nařízení 1/03.

⁷ čl. 11 - 16 Nařízení 1/03.

⁸ MUNKOVÁ, Jindřiška, Jiří KINDL a Pavel SVOBODA. Op. cit. sub. 1, str. 47.

⁹ čl. 9 odst. 1 Nařízení 1/03.

vydat rozhodnutí, kterým je u iní právn závaznými¹⁰, aniž by konstatovala, že došlo k porušení článku 101 nebo 102 SFEU. Rozhodnutí o závazcích může být přijato na dobu určitou¹¹, v každém případě ale musí konstatovat, že důvody pro zásah Komise pominuly.

Je důležité zmínit, že rozhodnutí Komise, zda přijme nabídnuté závazky a u iní je právn závaznými, je v její plné diskreci.¹² Komise musí ověřit, zda nabízené závazky v souladu s principem proporcionality odpovídají obavám z narušení soutěže a nepřekračují rámec toho, co je nezbytné k odstranění těchto obav. Nemusí ale závazky porovnávat s opatřeními, která by mohla přijmout ve standardním řízení podle článku 7 Nařízení 1/03, které končí konstatováním porušení článku 101 nebo 102 SFEU, uložením povinnosti zdržet se protiprávního jednání a eventuálně i uložením pokuty. Rozhodnutí o závazcích ale nelze přijmout ve všech případech obavy z porušení článků 101 a 102 SFEU. Podle odvodnění Nařízení 1/03 není přijetí závazků vhodné v případech, kdy Komise dojde k názoru, že povaha protiprávního jednání vyžaduje uložení pokuty¹³. Z tohoto důvodu je vysoce nepravděpodobné, že dojde k přijetí závazků v případech "tvrdých" kartelů.¹⁴

Odstavec 2. článku 9 Nařízení 1/03 stanovuje, že Komise má znovu obnovit řízení buďto na návrh nebo z vlastní iniciativy, a to pokud 1) došlo k podstatné změně, které skutečnosti, na níž bylo rozhodnutí o závazcích založeno, 2) dotčené podniky jednají v rozporu s přijatými závazky nebo 3) rozhodnutí Komise bylo založeno na neúplných, nesprávných nebo zavádějících informacích ze strany dotčených podniků.¹⁵ Pokud podnik nejedná v souladu se závazky, kterými je vázán na základě rozhodnutí o závazcích, hrozí mu pokuta až do výše 10 % z celkového obrátu za předchozí hospodářský rok, což odpovídá maximální výši pokuty podle čl. 7 Nařízení 1/03 za porušení článků 101 a 102 SFEU. K obnovení řízení ze strany Komise nicméně dochází velmi sporadicky, což je zapříčiněno dobrovolností nabídnutí závazků ze strany vyšetřovaného podniku a jeho zájmu vyhnout se uložení pokuty.

¹⁰ čl. 9 odst. 1 Nařízení 1/03

¹¹ Tamtéž.

¹² Tamtéž.

¹³ bod 13. odvodnění Nařízení 1/03.

¹⁴ JONES, Alison, B SUFRIN a Pavel SVOBODA. EU competition law: text, cases, and materials. Fifth edition. New York: Oxford University Press, c2012, c, 1331 pages. Beckovy mezioborové učebnice, str. 1084.

¹⁵ čl. 9 odst. 2 Nařízení 1/03.

2.2 Ízení o p íjetí závazk

Ízení p ed vydáním rozhodnutí o závazcích je formální a zahrnuje zahájení ze strany Komise¹⁶. Nejprve Komise zašle podnik m p edb žné posouzení, ve kterém shrne skutkovou podstatu p ípadu a ur í obavy z narušení hospodá ské sout že, které od vod ují p íjetí rozhodnutí ukládající povinnost zdržet se takového jednání. P edb žné posouzení dává podnik m možnost reagovat na obavy Komise a slouží jako základ pro p edložení odpovídajících závazk . V n kterých p ípadech m že Komise p íjmout závazky podniku i po zaslání prohlášení o námitkách, to pak slouží jako p edb žné posouzení.¹⁷ Po obdržení p edb žného posouzení nebo prohlášení o námitkách mají podniky obvykle jeden m síc na p edložení závazk . Ty se mohou bu to týkat tržního chování podniku nebo být strukturální povahy.¹⁸ Závazky musí být jednozna né a p ímo vykonatelné v tom smyslu, že nemohou být vázány na jednání t etí osoby. P ed vydáním rozhodnutí o p íjetí závazk musí Komise v souladu s l. 27 odst. 4 Na ízení 1/03 zve ejnit stru né vylí ení p ípadu a hlavní obsah závazk nebo navrhovaný postup a také p edstavené závazky podrobit tržnímu testu, za pomoci kterého Komise dojde k záv ru, zda jsou nabízené závazky dosta ující. Pokud na základ tržního testu Komise shledává nabízené závazky jako nedostate né, vyrozumí o tom podniky, které závazky p edložily, a ty následn mohou své závazky upravit.¹⁹

2.3 Postavení t etích osob

Po zve ejn ní tržního testu mohou zú astn né t etí strany p edložit svá vyjád ení ve lh t ne kratší než 1 m síc. Komise rovn ž zve ejní tiskovou zprávu, v níž uvede hlavní body p ípadu a p edložené závazky. Pokud je p ípad zahájen na základ stížnosti, vyzve Komise st žovatele, aby se ve lh t vyjád il k p ípadu a závazk m. Dojde zárove k vyrozum ní t etích osob p izvaných k ízení, aby sd lily Komisi p ípadné námitky, pokud takové osoby jsou Komisí ozna eny (nap . sdružení spot ebitel). Mohou se také konat sch zky se stranami a st žovateli nebo p izvanými t etími osobami. Námitky t etích osob mohou p ísp t k tomu, že Komise ustoupí od p íjetí závazk a p ípad eší vydáním zakazujícího rozhodnutí podle

¹⁶ WHISH, Richard, David BAILEY a Pavel SVOBODA. Competition law. 7th ed. New York: Oxford University Press, c2012, lxxi, 1015 p. Beckovy mezioborové u ebnice, str. 257.

¹⁷ l. 4 odst. 125 Oznámení Komise o osv d ených postupech pro vedení ízení týkajících se lánk 101 a 102 SFEU . 2011/C 308/06, Ú ední v stník EU ze dne 20. 10. 2011.

¹⁸ Memorandum Komise 04/217 ze dne 17. 09. 2004, dostupné na http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-04-217_en.htm.

¹⁹ Viz. nap íklad rozhodnutí Komise AT/39727 – CEZ.

lánku 7 Na ízení 1/03, jak tomu bylo například v případě CISAC.²⁰ Soudní dvůr Evropské unie (dále jen “SDEU”) nicméně judikoval, že tyto tyto osoby nejsou “dotyčnými stranami” ve smyslu článku 27 odst. 2. Na ízení 1/03²¹ To jim v praxi znemožňuje nahlížet do spisu, ke kterému by mly přístup v případě vydání rozhodnutí podle článku 7 Na ízení 1/03. Nemožnost nahlížení do spisu bezesporu zhoršuje procesní postavení těchto osob a stěžuje jim formulaci jejich námitek.

Tyto osoby mohou rozhodnutí Komise podle článku 9 Na ízení 1/03 napadnout u Tribunálu. V praxi k tomu dochází, pokud tato tyto osoba podá námitky proti závazkům, které jsou přesto rozhodnutím Komise prohlášeny za závazné, ale tyto osoba se domnívá, že i přes přijetí závazků bude dále docházet ze strany podniku k porušování pravidel hospodářské soutěže. Procesní postavení těchto osob ale zhoršuje to, že nebylo konstatováno protiprávní jednání, dle kterého by mělo být právo na tyto podnikách. Tak tomu bylo v případě Hynix Semiconductor vs. Komise²², kde společnost SK Hynix Semiconductor napadala přijaté závazky konkurenční společnosti Rambus Inc. V tomto případě bohužel došlo k zpetčení návrhu na základě mimosoudního vyrovnání obou stran, což nepotšilo část odborné veřejnosti²³, jelikož se očekávalo, že právě toto rozhodnutí Soudního dvora EU mohlo mít velký vliv na přijímání rozhodnutí o závazcích. Příklad se týkal odvoztví nových technologií, kde je třeba pomocí soudních rozhodnutí určit pravidla pro tento neustále se rozvíjející trh.

2.4 Poátky p íjímání závazků od přijetí Na ízení 1/03

Krátce poté, co Na ízení 1/03 nabylo účinnosti, se stalo zjevným, že rozhodnutí o závazcích bude hrát zásadní roli při aplikaci soutěžních pravidel ze strany Komise. Mezi prvními případy, kdy došlo k přijetí závazků, byly rozhodnutí Komise Deutsche Bundesliga²⁴ a FA Premier League²⁵, které se týkaly prodeje vysílacích práv fotbalových lig, následně případ Australian Airlines/SAS Dohoda o spolupráci²⁶, ohledně přístupu k letištním slotům a

²⁰ Rozhodnutí Komise v případě CISAC ze dne 16. 07. 2008, ízení v případě T-442/08 CISAC vs. Komise u ESD dosud probíhá.

²¹ Rozsudek SDEU C-441/07 Komise vs. Alrosa (2010), bod 46.

²² Rozhodnutí T-148/10 ve spojení s T-149/10.

²³ viz. například S. KINSELLA, The settlement myth, dostupné na: [http://www.sidley.com/~media/Files/Publications/2014/01/The%20settlement%20myth/Files/View%20Article/FileAttachment/SIDLEY%20abex%20060114%20\(2\)](http://www.sidley.com/~media/Files/Publications/2014/01/The%20settlement%20myth/Files/View%20Article/FileAttachment/SIDLEY%20abex%20060114%20(2)) nebo A. L. DE PABLO, Cases that never will be – Hynix, dostupné na <http://chillingcompetition.com/2013/06/21/cases-that-never-will-be-i-hynix-case-t-14810/>.

²⁴ Rozhodnutí Komise OJ L134/46.

²⁵ Rozhodnutí Komise COMP/C - 2/38.173.

²⁶ Rozhodnutí Komise COMP 37.749.

Repsol²⁷, týkající se otevření distribučního systému motorových olejů ve Španělsku. Záhy byla přijata dvě rozhodnutí o závazcích kvůli podezření ze zneužití dominantního postavení podle článku 102 SFEU týkající se distributorských smluv, Coca-Cola²⁸, kvůli exkluzivním dohodám, slevové politice a využití místa v propojovaných lednicích, a případ De Beers/ALROSA, který skončil u SDEU a je mu věnována samostatná kapitola této práce. Od roku 2007 bylo přijato velké množství rozhodnutí o závazcích z oblasti energetiky, zahrnující společnosti jako EON i RWE. Dva důležité případy z oblasti nových technologií skončily vydáním rozhodnutí o závazcích, již zmíněný Rambus Inc. a dále Microsoft²⁹, který zavedl okno "nabídky prohlížeče", kvůli obavám Komise z propojení operačního systému Windows s prohlížečem Internet Explorer. Jak je patrné ze statistik, rozhodnutí o závazcích se záhy poté, co vstoupilo Nařízení 1/03 v účinnost, stalo pro evládajícími způsobem rozhodování ve věcech ohrožení hospodářské soutěže. Od roku 2004 přijala komise dohromady 53 rozhodnutí, ve 34 případech se jednalo o rozhodnutí o závazcích.³⁰

3 Pozitiva a negativa rozhodnutí o závazcích

Dnes tvoří rozhodnutí o závazcích převážnou část rozhodnutí Komise o porušení článku 101 a 102 SFEU mimo oblast tzv. "tvrdých" kartelů. Mezi lety 2004 až 2013 tvořily rozhodnutí o závazcích téměř 70 % rozhodnutí Komise o porušení článků 101 a 102 SFEU mimo tvrdých kartelů³¹, což ilustruje oblíbenost tohoto instrumentu jak ze strany Komise, tak i podniků podezřelých z páčání protisoutěžních deliktů. Oblíbenosti rozhodnutí o závazcích se ale nelze divit, jsou totiž výhodná pro obě strany.

Je nesporné, že Komise pomocí rozhodnutí o závazcích vyřeší daný případ rychleji, jednodušeji a tudíž s menší administrativní zátěží než v případech řízení formálně konstatující narušení soutěže a zakazující protisoutěžní jednání podle článku 7 Nařízení 1/03. Článek 9 Nařízení 1/03 inspirován úvahami o hospodárnosti řízení a umožňuje podnikům, aby se plně účastnily řízení tím, že navrhnou řešení, která se jim zdají nejprůběžnější a nejvhodnější pro

²⁷ Rozhodnutí Komise COMP/B-1/38348 - Repsol C.P.P.

²⁸ Rozhodnutí Komise COMP/A.39.116/B2 - Coca-Cola.

²⁹ Rozhodnutí Komise COMP/C-3/39.530 – Microsoft.

³⁰ KOMISE: Competition policy brief, 3. vydání 3, března 2014, dostupné na: http://ec.europa.eu/competition/publications/cpb/2014/003_en.pdf.

³¹ WHISH, Richard, David BAILEY a Pavel SVOBODA. Op. cit. sub. 4, str. 258.

reagování na uvedené výhrady Komise.³² Přijetí závazku je v určitých případech efektivnější než rozhodnutí podle článku 7, kterému předchází dlouhé vyšetřování a ukončení protiprávního jednání nastává až po vydání rozhodnutí. Oproti tomu dostatečné a dobře namířené závazky podnikům nastolují hospodářskou soutěž do “zdravého” stavu velmi rychle a efektivně.

Komise nemusí domněle protisoutěžní jednání složit dokazovat a budovat solidní případ, aby mohla konstatovat porušení čl. 101 nebo 102 a následně uložit pokutu, tedy provést standardní řízení podle článku 7 Nařízení 1/03. Na vyšetřování případu Komise jsou v případech vydání rozhodnutí o závazcích kladeny mnohem menší nároky, jelikož Komise pouze v předložném posouzení shrne skutkovou podstatu a vyjádří obavu z narušení soutěže, nepodrobuje tedy případ podrobnějšímu vyšetřování. Komise v rozhodnutí nekonstatuje porušení norem na ochranu soutěže, konstatuje pouze to, že zde již dále nejsou podmínky pro zahájení řízení proti podniku. Podniky, kterých se případ týká, nepředkládají žádné protisoutěžní jednání a je velmi malá šance soudního přezkumu rozhodnutí, proto Komise zřejmě uje o případech, ve kterých vydává rozhodnutí o závazcích, velmi málo informací. Na Komisi je z důvodu malé pravděpodobnosti soudního přezkumu kladen menší tlak, aby vydala kvalitní rozhodnutí, které by potenciálně bylo schopno obstát u SDEU. Malá publicita případů má za následek horší předvídatelnost, jak budou podobné případy Komise posuzovány v budoucnu, jelikož chybí rozhodnutí, které by přesně identifikovalo narušování soutěže a poskytovalo by pro podniky vodítko, jaké chování narušuje hospodářskou soutěž v rámci vnitřního trhu. Omezená publicita rozhodnutí o závazcích zároveň minimalizuje možnost soukromých žalob na náhradu škody proti podnikům, ale také limituje možnost vystavení Komise externí kritice.

Z důvodu oboustranné výhodnosti přijímání závazků bychom v době od přijetí Nařízení 1/03 sledovat posun od vrchnostenského vynucování soutěžního práva směrem k soutěžnímu právu “konsenzuálnímu”³³. To je možné sledovat i na úrovni kartelů, kdy došlo na základě Nařízení 1/03 Komise 662/08, kterým se změnilo nařízení (ES) č. 773/04, k představení institutu narovnání.

³² Rozsudek SDEU C-441/07 – ALROSA, bod 35.

³³ F.WAGNER - VON PAPP, Best and Even Better Practices in Commitment Procedures after Alrosa: The Dangers of Abandoning the ‘Struggle for Competition Law’, dostupné na http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2262864.

4 Soudní přezkoumání rozhodnutí o závazcích - Rozsudek SDEU ALROSA

Oslabení soudního dohledu nad soutěživým právem je jedním z hlavních důvodů kritiky přezkoumání rozhodnutí o závazcích. V judikatu SDEU je důvodem omezené přezkoumatelnosti malé množství rozhodnutí, která by uplatňovala pravidla pro použití rozhodnutí o závazcích. S ohledem na vynucování soutěživého práva Evropskou Komisí, byla míra, do které se dá vyhnout plné soudní přezkoumatelnosti a podmínky vydání rozhodnutí o závazcích, předmětem známého rozsudku SDEU ALROSA.

4.1 Rozsudek SDEU C-441/07 - ALROSA

De Beers a Alrosa - první a druhý největší výrobce a dodavatel surových diamantů na světě - sjednaly dohodu regulující dodávání surových diamantů společnosti De Beers. V rámci této pětileté dohody by Alrosa prodala veškerou produkci surových diamantů, která byla určena k exportu mimo společný trh, společnosti De Beers. V březnu 2002, Alrosa a De Beers notifikovaly Komisi ohledně této dohody podle starého Nařízení 17/62. Místo získání výjimky ale Komise zaslala stranám Prohlášení o námitkách kvůli obavám z porušení článku 81 a zároveň obavou ze zneužití dominantního postavení ze strany De Beers. Poté, co nabylo účinnosti Nařízení 1/03, obě společnosti nabídly Komisi společné závazky podle článku 9 tohoto nařízení. Závazky, které nabídly, stanovovaly postupné snižování prodej surových diamantů ze strany obou společností. Do roku 2010 měl být podle závazků limitován prodej do výše 275 milionů dolarů. Provedení tržního testu těchto závazků odhalil přetrvávání obav Komise z potenciálního narušení soutěže. V návaznosti na to Komise požádala podniky k předložení nových společných závazků, které by mohly shrnout společné obchodní aktivity obou podniků. De Beers v tomto okamžiku ale navrhl individuální závazky splňující požadavky Komise, která je záhy prohlásila za závazné. Alrosa navrhla anulování těchto závazků, jelikož byly nad rámec toho, co bylo v souladu se zásadou proporcionality nutné k odstranění obav z porušení článku 102 SFEU.

Tribunál shledal žalobu nepřijatelnou, jelikož Alrosa byla stranou přímo a osobně dotčenou rozhodnutím o závazcích. Ve svém rozhodnutí Tribunál dovodil, že zásada proporcionality - jedna ze základních zásad komunitárního práva - se vztahuje na rozhodnutí o závazcích stejně jako na rozhodnutí konstatující porušení podle článku 7 Nařízení 1/03. Komise byla povinna provést úplný test proporcionality, než prohlásí závazky za závazné. Proporcionalita závazků má být následně přezkoumatelná unijními soudy. Generální Advokátka Kokott ve svém stanovisku kladla velký důraz na dobrovolnost až smluvní povahu rozhodnutí o závazcích. Ve

vztahu k těmto osobám dovodila, že *“dobrovolný charakter těchto závazků nemůže být zárukou, že jejich zájmy budou chráněny”*.³⁴

SDEU nicméně rozsudek Tribunálu zrušil a kasační opravný prostředek Alrosa zamítl. SDEU konstatoval, že zásada proporcionality musí být v kontextu rozhodnutí o závazcích vykládána rozdílně, než v případě rozhodnutí konstatujících porušení podle článku 7 Nařízení 1/03. U rozhodnutí o závazcích má být tato zásada omezena pouze na ověření, zda nabídnuté závazky reagují na výhrady, o nichž Komise informovala dotyčné podniky, a zda tyto podniky nenabídnou méně omezující závazky reagující na výhrady stejným způsobem³⁵. Soudní přezkoumání rozhodnutí se podle rozsudku týká pouze otázky, zda bylo posouzení Komise zjevně nesprávné³⁶. Opatření, které by bylo možné uložit v rámci Nařízení podle článku 7 Nařízení 1/03, nemá sloužit jako referenční základ pro účely posouzení dosahu přijatých závazků a aby vše, co přesahuje rámec opatření, bylo automaticky považováno za nepřiměřené.³⁷ Podniky při nabízení závazků zároveň souhlasí s tím, že jejich ústupky mohou jít nad rámec toho, co by jim mohla Komise uložit v rámci Nařízení podle článku 7. Zároveň SDEU konstatoval, že pomocí rozhodnutí o závazcích se podniky vyhnou konstatování porušení práva hospodářské soutěže a případnému uložení pokuty.³⁸

Pokud by se SDEU přiklonil k výkladu Tribunálu, pravděpodobně by to snížilo atraktivitu rozhodnutí o závazcích a nevyvolalo takovou kritiku ze strany odborné veřejnosti.³⁹ Rozsudkem Alrosa si ale SDEU sám značně omezil možnost přezkoumávat rozhodnutí o závazcích a tím uzavřel další praxi postihování protisoutěžního jednání na úrovni EU. Je zjevné, že nadále nelze očekávat významnou kontrolu rozhodnutí o závazcích ze strany evropských soudů. Protože jsou závazky vyšetřovaných podniků do značné míry dobrovolné, je velmi nepravděpodobné, že by rozhodnutí o závazcích samy podniky podrobovaly soudnímu přezkoumání.

³⁴ J. KOKKOT, Stanovisko Generální advokátky v případě SDEU C-441/07, odst. 51 a 55.

³⁵ Rozsudek SDEU C-441/07 - ALROSA, bod 41.

³⁶ Rozsudek SDEU C-441/07 - ALROSA, bod 42.

³⁷ Rozsudek SDEU C-441/07 - ALROSA, bod 47.

³⁸ Rozsudek SDEU C-441/07 - ALROSA, bod 48.

³⁹ H. SCHWEITZER, Commitment Decisions in the EU and in the Member States: Functions and risks of a new instrument of competition law enforcement within a federal enforcement regime, e-Competitions Bulletin, 02.08.2012, dostupné na: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2101630.

5 Úpravy rozhodnutí o závazcích v členských státech

Decentralizovaným režimem soudního práva EU je dle Nařízení 1/03 právně vymahatelné ustanovení článků 101 a 102 SFEU nejen Komisí, ale i vnitrostátními soudními orgány. Na základě článku 5 Nařízení 1/03 mají vnitrostátní soudní orgány možnost přijímat aplikovat jednotlivé ustanovení Nařízení 1/03, rozhodnutí o závazcích nevyjímaje. Rozhodnutí o závazcích přitom nebylo do té doby upraveno ani v jednom z právních řádů členských států. Většina členských států reagovala velmi rychle a inkorporovaly do svých vnitrostátních úprav ustanovení podobná článku 9 Nařízení 1/03. Na které soudní orgány, jako například italský⁴⁰ a belgický⁴¹, dovodily z článku 5 Nařízení 1/03 možnost soudního úřadu aplikovat články 9 a přijímat závazky přímou na jeho základě, aniž by byla přijata vlastní vnitrostátní úprava. Podobně jako článek 9 Nařízení 1/03 na úrovni EU se stala ustanovení o rozhodnutí o závazcích poměrně záhy velmi populárními. A koliv se úprava rozhodnutí o závazcích napříč členskými státy liší, shodná je alespoň ve dvou znacích. Prvním společným znakem je absence konstatování porušení soudními předpisy.⁴² Druhým znakem je nemožnost přijímání rozhodnutí o závazcích v případech, kde je nezbytné uložit pokutu, tedy v případech tvrdých kartelů. V mnoha členských státech vydaly soudní úřady své pokyny k užívání rozhodnutí o závazcích přidávající podmínky jejich použití a omezující možnosti užití na základě do té doby mnohdy velmi benevolentní a nedostatečně zákonné úpravy⁴³ (dokumenty typu soft-law s různým označením, dále souhrnně označované “pokyny”). Například ve Velké Británii bylo vydání pokynu vyžadováno zákonem⁴⁴, naproti tomu v Německu nebyl žádný podobný dokument přijat. Oproti již citovanému soft-law dokumentu Komise si ale na které soudní úřady prostřednictvím těchto pravidel stanovily přísnější podmínky pro přijetí rozhodnutí o závazcích, což přibližím v následujících stránkách.

5.1 Úprava rozhodnutí o závazcích v české republice

V české republice došlo k uzákonění možnosti přijetí závazků ze strany podniků a vydání s ním souvisejícího rozhodnutí na základě novelizace zákona 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže (dále jen “OHS”), a to na základě § 21 odst. 4). Úprava rozhodnutí o

⁴⁰ rozhodnutí Italské Autorita Garante della Concorrenza, 14078 – Merck.

⁴¹ D. REVELIN, e-Competitios, Srpen 2006 n. 12426.

⁴² Výjimkou bylo rozhodnutí Italského Autorita Garante della Concorrenza, který v případě A 362 – Diritti Calcistici konstatoval porušení článku 102 SFEU.

⁴³ například český ÚOHS - Oznámení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže o alternativním řešení některých soudních problémů.

⁴⁴ článek 31D Competition Act 1998.

závazcích podle dřívejší novelizace byla v mnoha ohledech nedostatečná, proto byla později změněna zákonem č. 155/2009 Sb., kdy byl přidán v § 7 odst. 2) a 3), které lépe reflektuje nový ekonomický přístup k rozhodování v soutěžních vécích.⁴⁵ Auto i komentáře k OHS chápou možnost přijímání rozhodnutí o závazcích jako logické vyústění změny kontroly *ex ante* ke kontrole *ex post*, když v jejím důsledku podniky nemají možnost nechat si pomocí notifikace posoudit dohodu s ohledem na její soulad se soutěžními pravidly nebo požádat o udělení individuální výjimky.⁴⁶ Tento názor se ale může vztahovat pouze na dohody podnik (soutěžitel), je otázkou, zda vzali auto i v potaz i případy zneužití dominantního postavení, jelikož tam k takovéto změně nedošlo a rozhodnutí o závazcích jsou v této oblasti přijímány stejně, ne-li více často jako v případech kartelů.

Při srovnání úpravy v čl. 9 Nařízení 1/03 a v § 7 odst. 2) a 3) OHS dojdeme k závěru, že úprava v OHS je širší a striktnější, což se týká i přijímání závazků. OHS stanovuje poměrně striktní podmínky přijetí závazků a z nich plynoucího zastavení řízení - účastníci společně navrhli závazky ve prospěch obnovení účinné hospodářské soutěže, které jsou pro ochranu hospodářské soutěže dostatečné a jejichž splněním se odstraní závadný stav, a že zakázaná dohoda neměla za následek podstatné narušení hospodářské soutěže. Účel na ochranu hospodářské soutěže (dále jen "ÚOHS") navíc může v případě vydání rozhodnutí o závazcích stanovit podmínky a povinnosti nutné k zajištění těchto závazků.⁴⁷ ÚOHS má tedy již na základě OHS stanoveny přesnější limity k přijetí závazků, než je tomu u Komise. Dalším rozdílem je, že pokud ÚOHS shledá nabídnuté závazky jako nedostatečné, sdělí to soutěžitelům a pokračuje v řízení. Nedává tudíž soutěžitelům (podnikům)⁴⁸ možnost nabídnout dodatečné závazky, pokud budou tyto podmínky shledány za nedostatečné, jak je tomu na úrovni EU, jak je již uvedeno výše. Také možnost výše popsané tzv. "salámové taktiky"⁴⁹, kdy podnik nabídne řadu závazků s tím, že dává Komisi na výběr, které přijme, je v případě R pravděpodobně nemožná.

Odst. 3) § 7 OHS striktně stanovuje lhůtu pro předložení závazků, která činí 15 dní od doručení vyrozumění, v němž ÚOHS shrne skutkovou podstatu, její právní hodnocení a odkáže na hlavní důkazy obsažené ve spise (dále jen "sdělení výhrad"). Lhůta může být

⁴⁵ MUNKOVÁ, Jindřiška. Zákon o ochraně hospodářské soutěže: komentář. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xiv, 681 s. Beckova edice komentovaných zákonů., str. 170.

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ §7 odst. 2) OHS.

⁴⁸ pojem "soutěžitel" je používán v soutěžním právu ČR, kdežto pojem "podnik" v soutěžním právu EU.

⁴⁹ H. SCHWEITZER Op. cit. sub. 9.

prodloužena jen v případech hodných zvláštního zetele. Při porovnání s pomrn benevolentní lh tou, kterou podnik m dáva Komise na základ Oznámení, op t musíme konstatovat, že je OHS v tomto sm ru pomrn p ísný. Sd lení výhrad ÚOHS musí vylít p ípad pomrn d sledn ji, než p edb žné posouzení Komise. Odst. 4) § 7 OHS je v cn naprosto identický s odst. 2 1. 9 Na ízení 01/03.

Po vzoru Komise bylo ze strany ÚOHS p ijato Oznámení o alternativním ešení n kterých sout žních problém (dále jen “Oznámení ÚOHS”), v n mž jsou stanoveny další podmínky pro p íjetí rozhodnutí o závazcích. Podle Oznámení ÚHOS p istoupí k alternativnímu ešení sout žních problém ⁵⁰ v závislosti na závažnosti protisout žního jednání, délce jeho trvání a na mí e spolupráce sout žitel .⁵¹ Dále uvádí, že je t eba zohlednit skute nost, zda volba alternativního ešení zásadním zp sobem ovliv uje procesní postavení t etích osob poškozených protisout žním jednáním v rámci soudního ízení o náhradu škody⁵². ÚOHS také nebude aplikovat pravidla pro alternativní ešení spor v nestandardních p ípadech, kdy je možné specifiká p ípadu a míru odlišnosti jasn definovat a odlišný postup je nezbytný k efektivní ochran hospodá ské sout že.⁵³ Tato podmínka, která nemá na komunitární úrovni obdobu, je velmi d ležitá z pohledu nastolení právní jistoty a p edvídatelnosti chování sout žního ú adu. ÚOHS ve svém Oznámení dále rozlišuje míru závažnosti protisout žních delikt s tím, že závazky budou p ijaty u velmi závažných delikt (tvrdé kartely a další horizontální kartely, zneužití dominantního postavení s výrazným dopadem na spot ebitele) pouze pokud bylo jednání ukon eno, m lo omezený dopad na hospodá skou sout ž a nevykazovaly znaky tvrdých (hard-core) omezení. V p ípadech závažných delikt (jiné horizontální kartely, vertikální dohody o ur ení cen a o rozd lení trhu a jiné zneužití dominantního postavení) pouze pokud závažný delikt ve form dohody narušující sout ž ješt nebyl pln n. V p ípad mén závažných delikt (jiné vertikální dohody menšího významu a dopadu na spot ebitele, zasahující malou ást trhu a další mén závažná narušení sout že) je možné p íjímat závazky bez omezení. Podobnou, nicmén výrazn benevolentn jší podmínku obsahuje již citovaný bod 13 od vodn ní Na ízení 1/03, který stanoví, že pokud Komise dojde k názoru, že povaha protiprávního jednání vyžaduje uložení pokut, nemá p íjímat rozhodnutí o závazcích.

⁵⁰ podle Oznámení ÚOHS souhrnné ozna ení pro p íjetí závazk a odstran ní sout žních problém p ed zahájením ízení.

⁵¹ Odst. 9 Oznámení ÚOHS.

⁵² Odst. 10 tamtéž.

⁵³ Odst. 11 tamtéž.

5.2 Úprava rozhodnutí o závazcích v ostatních členských státech

Oproti úpravě na úrovni EU si v třetina členských států stanovila striktnější podmínky pro přijímání rozhodnutí o závazcích. Velká část pokynů soutěžních úřadů stanovuje podmínku, že nebudou přijaty závazky v případech velmi vážného porušení soutěžních norem⁵⁴, stejně jako ÚOHS. Podle pokynů britského Office of Fair Trading (dále jen „OFT“) lze přijmout závazky pouze v případě, že jsou obavy z narušení soutěžních norem snadno identifikovatelné, nabízené závazky na ně přímo odpovídají a jsou schopny být efektivně implementovány v krátkém časovém horizontu⁵⁵. OFT také musí zkoumat, zda není třeba přijmout zakazující rozhodnutí a udělit pokutu, aby nebyl narušen odstrašující účinek takovýchto rozhodnutí.⁵⁶ Podobné podmínky si stanovila ve svých pokynech Rumunská Rada pro hospodářskou soutěž, kde mají být rozhodnutí o závazcích využity jen ve výjimečných případech, pokud má přijetí závazků potenciál obnovit soutěž rychleji a efektivněji než zakazující rozhodnutí.⁵⁷ Francouzská Autorité de Concurrence pak má, že přijmout závazky pouze v případě, že není nutné podrobit případ dalšímu vyšetření, tedy v případech zjevných. V případech méně zjevných, kdy je potřeba intenzivnějšího vyšetření, tudíž není vhodné přijímat rozhodnutí o závazcích.⁵⁸ Co se týče lhůt pro přijetí závazků, v třetina států stanovuje lhůty do 1 měsíce od obdržení oznámení od soutěžního úřadu, výjimkami jsou britský OFT a německý Bundeskartellamt⁵⁹, které umožní podnikům nabídnout závazky až do vydání konečného rozhodnutí, a koliv samy upozorují na malou míru úspěchu. Stejně jako na úrovni EU platí, že je o rozhodnutí o závazcích zveřejněno velmi málo informací.

Co se týče přezkoumatelnosti rozhodnutí soutěžních úřadů členských států, jsou možnosti podobné, jako na úrovni EU. Napadení rozhodnutí o závazcích u soudu ze strany podniků, které závazky nabídly, mají malou šanci na úspěch už jen z důvodu, že tyto podniky nabídly závazky dobrovolně. Ve všech jurisdikcích bude mít této strana - podobně jako ALROSA - aktivní legitimaci k podání žaloby k soudu. Narážíme zde ale na stejný problém, jako v případě rozhodnutí Komise - není konstatováno porušení norem chránících hospodářskou soutěž, proto by sám žalující podnik musel unést důkazní břemeno. I z tohoto důvodu je po et

⁵⁴ srov. např. Francouzská Autorité de la concurrence, Vyhláška o soutěžních závazcích ze dne 02. 03.2009.

⁵⁵ OFT, Enforcement Guidelines, Prosines 2004, odstavec A. 14.

⁵⁶ OFT, Enforcement Guidelines, Prosines 2004, odstavec A. 16.

49 H. SCHWEITZER Op. cit. sub. 9.

⁵⁸ Autorité de la Concurrence, Vyhláška o soutěžních závazcích ze dne 02. 03.2009, odst. 18.

⁵⁹ H. SCHWEITZER Op. cit. sub. 9.

rozhodnutí týkající se rozhodnutí o závazcích je v dnešní době nízký, což lze připisovat poměrně krátkému času od vnitrostátních úprav tohoto instrumentu. Objevuje se zde tedy stejný problém jako na úrovni EU, tedy že rozhodnutí o závazcích podléhají malé kontrole soudů.

6 Závěr

Rozhodnutí o závazcích se stala velmi populárními jak u Komise na úrovni EU, tak u soudních úřadů členských států. Cílem této práce bylo shrnout aspekty přijímání těchto rozhodnutí a jejich úskalí. Rozhodnutí o závazcích přinesly nový trend v soudních kauzách, který má í ke “konsenzuálnímu soudnímu právu”⁶⁰, kdy ustupuje represivní role Komise směrem k dohodám s podniky.

Rozhodnutí o závazcích jsou často užívána k rychlé reakci na narušení hospodářské soutěže, která poškozují spotřebitele a pokud by nedošlo k jejich zastavení, mohlo by to mít negativní vliv na vývoj daného trhu.⁶¹ Tím, že při přijímání závazků Komise nepodrobuje případ podrobnějšímu vyšetřování, je identifikování porušení soutěže snazší a rychlejší a umožňuje obnovit soutěž téměř okamžitě. I když je prokázáno, že při přijímání rozhodnutí o závazcích celkově trvá srovnatelně dlouho, jako zakazující rozhodnutí podle článku 7,⁶² je důležité brát v úvahu to, že v případě rozhodnutí o závazcích nenásleduje zdlouhavé soudní řízení, jak tomu zpravidla je v případě zakazujících rozhodnutí. Tento fakt je tedy nutné brát v úvahu jako výhodu, zejména pokud jsou přijaté závazky odpovídající narušení hospodářské soutěže. Další výhodou rozhodnutí o závazcích je jejich menší administrativní a finanční náročnost. To souvisí s tím, že Komise nemusí v případě podrobného vyšetřování vynakládat prostředky na takové vyšetřování. Následkem může být možnost Komise zabývat se v tomto případě a tím pádem podrobněji dohlížet na správný vývoj hospodářské soutěže.

Jak už bylo v různých částech této práce uvedeno, přijímání rozhodnutí o závazcích na druhou stranu má i svá negativa. Protože podniky nepoznávají jakékoliv porušení norem na ochranu hospodářské soutěže, je velmi malá pravděpodobnost soudního přezkumu rozhodnutí, a už ze strany právnického podnikatele, tak i soukromých žalob na náhradu škody ze strany třetích

⁶⁰ H. SCHWEITZER, Op. cit. sub. 9.

⁶¹ MARINIELLO, M. Commitments of Prohibition? The EU Antitrust Dilemma. In Bruegel Policy Brief Issue 2014/01 January 2014. Brussels. Bruegel 2014. <http://www.bruegel.org/publications/publication-detail/publication/809-commitments-or-prohibition-the-eu-antitrust-dilemma>

⁶² Tamtéž.

osob. Externí kritika rozhodnutí Komise je také limitována, jak už práv kv li omezenému soudnímu p ezkumu, tak kv li velmi malé publicit p ípad . Komise také nemusí daný p ípad vyšet ovat do takové hloubky, jak je tomu u zakazujících rozhodnutí podle lánku 7 Na ízení 1/03. Rozhodnutí o závazcích tudíž trhu poskytují pouze malý návod, jak bude Komise v budoucnu posuzovat jednotlivé p ípady jednání narušující hospodá skou sout ž, absence soudní judikatury také zhoršuje právní jistotu na společném trhu. Spolu s menší transparentností aplika ních standard je p íjímání rozhodnutí o závazcích v ur itých sektorech, kde chybí soudní judikatura, potenciáln nebezpečné, jelikož není sout žní jednání podnik jasn ohrani ené. Nesmíme také opomenout, že Komise je orgánem politickým, p i absence rozhodnutí soud lze tedy v souvislosti s rozhodnutí o závazcích hovo it o vít zství politiky nad právem, což má riziko pod ízení hospodá ské sout že práv politice, nikoliv právu.

A koliv mají rozhodnutí o závazcích nezpochybnitelné plusy, zejména pak rychlost a efektivnost odstran ní ohrožení hospodá ské sout že, je pot eba omezit jejich užití a diskreci Komise a podrobit je v tšímu dohledu soudních orgán . Návodem by mohlo být, jak se snažila tato práce p íblížit, stanovit další podmínky použití tohoto instrumentu, jako tomu u inila v tšina lenských stát . Jejich úprava, která omezuje použití rozhodnutí o závazcích, a již p ímo zákonem, tak i pokyny samotných ú ad , by m la sloužit jako p edloha pro p íjímání závazk Komisí. Komise nevyužila možnost omezit použití rozhodnutí o závazcích, kdy ve svém, již citovaném Oznámení, nestanovila další podmínky jejich využití. Rozsudkem ALROSA si pak SDEU sám omezil možnost taková rozhodnutí Komise podrobovat soudnímu p ezkumu. To m že být nebezpečné zejména v p ípadech trh , kde chybí relevantní judikatura SDEU a tudíž nejsou jasné limity chování podnik p sobících na tomto trhu. To se týká zejména trh s novými technologiemi nebo trhy s energetikou, které jsou navíc pro nesnadný p ístup na trh pro potencionální konkurenci více náchylné k protisout žnímu jednání.

Mimo stanovení p ísn ějších podmínek pro p íjímání závazk by p edvídatelnosti práva v oblasti hospodá ské sout že pomohla i v tší publicita p ípad . Pokud by Komise podrobila dané p ípady podrobn ějšímu vyšet ení a zve ejnila o nich více podrobností, napomohlo by to p edvídatelnosti rozhodnutí komise o tom, jak se podniky mohou chovat na společném trhu. Tetí osoby by také m li lepší procesní postavení v p ípad , že by se rozhodnutí o závazcích rozhodly napadnout u p íslušného soudu.

Seznam literatury

Odborná literatura:

1. MUNKOVÁ, Jind iška, Ji í KINDL a Pavel SVOBODA. Sout žní právo. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, xxvi, 619 s. Beckovy mezioborové u ebnice. ISBN 978-807-4004-247.
2. WHISH, Richard, David BAILEY a Pavel SVOBODA. Competition law. 7th ed. New York: Oxford University Press, c2012, lxxi, 1015 p. Beckovy mezioborové u ebnice. ISBN 978-019-9586-554.
3. JONES, Alison, B SUFRIN a Pavel SVOBODA. EU competition law: text, cases, and materials. Fifth edition. New York: Oxford University Press, c2012, c, 1331 pages. Beckovy mezioborové u ebnice. ISBN 01-996-6032-8.
4. MUNKOVÁ, Jind iška. Zákon o ochran hospodá ské sout že: komentá . 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xiv, 681 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4001-734.

lánky:

1. S. KINSELLA, The settlement myth, dostupné na: [http://www.sidley.com/~media/Files/Publications/2014/01/The%20settlement%20myth/Files/View%20Article/FileAttachment/SIDLEY%20abex%20060114%20\(2\).](http://www.sidley.com/~media/Files/Publications/2014/01/The%20settlement%20myth/Files/View%20Article/FileAttachment/SIDLEY%20abex%20060114%20(2).)
2. A. L. DE PABLO, Cases that never will be – Hynix, dostupné na <http://chillingcompetition.com/2013/06/21/cases-that-never-will-be-i-hynix-case-t-14810/>.
3. F.WAGNER - VON PAPP, Best and Even Better Practices in Commitment Procedures after Alrosa: The Dangers of Abandoning the 'Struggle for Competition Law', dostupné na http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2262864.
4. D. REVELIN, e-Competitios, Srpen 2006 n. 12426.
5. H. SCHWEITZER, Commitment Decisions in the EU and in the Member States: Functions and risks of a new instrument of competition law enforcement within a federal enforcement regime, e-Competitions Bulletin, 02. 08.2012, dostupné na: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2101630.
6. MARINIELLO, M. Commitments of Prohibition? The EU Antitrust Dilemma. In Bruegel Policy Brief Issue 2014/01 January 2014. Brussels. Bruegel 2014.

<http://www.bruegel.org/publications/publication-detail/publication/809-commitments-or-prohibition-the-eu-antitrust-dilemma>.

Judikatura Soudního dvora Evropské unie:

1. Rozsudek SDEU C-441/07 Komise vs. Alrosa (2010).

Rozhodnutí Komise

1. Rozhodnutí Komise COMP/C - 2/38.173.
2. Rozhodnutí Komise OJ L134/46.
3. Rozhodnutí Komise COMP 37.749.
4. Rozhodnutí Komise COMP/B-1/38348 - Repsol C.P.P.
5. Rozhodnutí Komise COMP/A.39.116/B2 - Coca-Cola.

Právní předpisy a legislativní dokumenty:

1. Nařízení 1/2003 ze dne 16. 12. 2002, Ú. v. st. 2003/1.
2. Memorandum Komise 04/217 ze dne 17. 09. 2004, dostupné na http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-04-217_en.htm.
3. Rozhodnutí Komise AT/39727 – CEZ.
4. KOMISE: Competition policy brief, 3. vydání 3, březen 2014, dostupné na: http://ec.europa.eu/competition/publications/cpb/2014/003_en.pdf.
5. Oznámení Komise o osvědčených postupech pro vedení řízení týkajících se článků 101 a 102 SFEU . 2011/C 308/06, Úřední věstník EU ze dne 20. 10. 2011.
6. Rozhodnutí Tribunálu T-442/08 – CISAC.
7. Rozhodnutí Tribunálu T-148/10 ve spojení s T-149/10.
8. J. KOKKOT, Stanovisko Generální advokátky v případě SDEU C-441/07.
9. Rozhodnutí Italské Autorita Garante della Concorrenza . 14078 – Merck.
10. Rozhodnutí Italské Autorita Garante della Concorrenza . A 362 – Diritti Calcistici.
11. Competition Act 1998.
12. ÚOHS - Oznámení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže o alternativním řešeních některých soutěžních problémů .
13. Zákon 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže.
14. Autorité de la concurrence, Vyhláška o soutěžních závazcích ze dne 02. 03.2009.
15. Office for Fair Trading, Enforcement Guidelines, Prosinec 2004.